

UNIVERSITATEA "NICOLAE TITULESCU" DIN BUCUREȘTI
FACULTATEA DE DREPT
ȘCOALA DOCTORALĂ

Rezumat
TEZA DE DOCTORAT
EXECUTAREA MĂSURILOR DE PROBAȚIUNE

Coordonator științific:
Prof. univ. dr. Ioan Chiș

Doctorand:
Andrei-Dorin Băncilă

BUCUREȘTI
2020

Am structurat teza cu titlul *Executarea măsurilor de probațiune* în patru capitole, consacrate aspectelor introductive, entităților care dețin competențe în legătură cu executarea măsurilor de probațiune, executării măsurilor de probațiune în general și, respectiv, în special.

Primul capitol și-a propus să aducă necesarele clarificări terminologice, între care chiar găsirea unei definiții potrivite pentru măsurile de probațiune, adică pentru acele măsuri și obligații care însoțesc amânarea aplicării pedepsei, suspendarea executării pedepsei sub supraveghere și liberarea condiționată, definiție la care, analizând doctrina românească și străină, dar și reglementările interne și, mai ales, pe cele internaționale, am ajuns în cele din urmă și care, spunem noi, surprinde elementele generale de conținut și de funcționalitate ale măsurilor de probațiune, precum și scopurile acestora.

Am fixat, de asemenea, perspectiva din care am studiat măsurile de probațiune, arătând că aceasta este una juridică, axată pe problemele execuționale.

Poate cea mai importantă și îndrăzneată propunere pe care am făcut-o în cuprinsul celui dintâi capitol a fost aceea de recunoaștere expresă a naturii juridice de sancțiune penală pentru măsurile de probațiune, argumentând propunerea noastră inclusiv cu exemple pertinente de drept comparat. De altfel, întreaga lucrare credem că vine în sprijinul acestei idei, de *măsuri de probațiune ca sancțiuni penale*, cu proprii condiții de aplicare și cu un întreg sistem de instituții creat în jurul lor, menit să se îngrijească de executarea și regularizarea lor.

Ne-am ocupat, în capitolul de început, și de descoperirea rațiunilor care au dus la reglementarea în dreptul nostru a măsurilor de probațiune, parcurgând și evoluția istorică pe care măsurile de probațiune au avut-o până să ajungă la stadiul de dezvoltare pe care-l cunoaștem astăzi.

O achiziție deosebit de utilă pentru restul lucrării noastre a fost și cea a elaborării unui sistem propriu de clasificare a măsurilor de probațiune, după niște criterii funcționale, menite să faciliteze structurarea analizei noastre, dar și înțelegerea modului în care măsurile de probațiune trebuie să fie executate pentru a li se maximiza eficiența.

Cel de-al doilea capitol al lucrării noastre a fost destinat entităților care dețin competențe în materia executării măsurilor de probațiune, fiind ferm convinși că o descriere a lor și o analiză aprofundată a atribuțiilor acestora creează condiții propice pentru înțelegerea locului, funcțiilor și scopurilor pe care măsurile de probațiune le au în sistemul sancționator penal din țara noastră.

Am realizat și o clasificare a entităților în discuție, după care ne-am referit, pe rând, la instanțele de judecată și la declinările acestora care dețin competențe în executarea măsurilor de probațiune, la serviciile de probațiune, instituțiile cu cele mai

importante competențe pentru studiul nostru, la celelalte instituții de ordine publică și, în fine, la instituțiile din comunitate, o categorie nouă de entități care marchează apariția unui curent pe care noi l-am denumit *de externalizare* a unei părți din atribuțiile statale în materie de executare a sancțiunilor penale.

Convinsi fiind de importanța capitală a serviciilor de probațiune pentru asigurarea succesului executării măsurilor de probațiune, am consacrat cea mai mare parte a capitolului al doilea acestei categorii de instituții, detaliind până la un nivel profund acele aspecte de organizare și funcționare a tuturor componentelor care alcătuiesc ceea ce legiuitorul denumește *sistem național de probațiune*.

Am încercat, de asemenea, o analiză cât mai caracterizată a instituțiilor din comunitate, dat fiind ineditul reglementării exprese a atribuțiilor și importanței acestora în ceea ce privește executarea în concret a măsurilor de probațiune.

Capitolul al treilea se ocupă de executarea măsurilor de probațiune în general, aducând definiții și clarificări ale unor activități precum *punerea în executare, supravegherea și organizarea executării măsurilor de probațiune și regularizarea executării* acestei categorii de sancțiuni penale.

Aceste activități au fost descompuse în elementele lor componente, care au fost analizate în mod coroborat și prin raportare la soluții jurisprudențiale naționale și internaționale, scoțând în evidență și anumite lipsuri pe care le-am identificat în legislația pertinentă, între care în domeniul *claselor de supraveghere*, care, în opinia noastră, ar trebui să însemne pentru măsurile de supraveghere ceea ce înseamnă regimurile de executare pentru sancțiunile privative de libertate.

În fine, *capitolul al patrulea* și-a propus o analiză de detaliu a fiecărei măsuri de probațiune în parte, analiză structurată prin prisma criteriilor de clasificare stabilite în capitolul de început al lucrării.

Ultimul capitol al lucrării conține și cele mai multe referiri la soluțiile jurisprudențiale, dar și multe propuneri *de lege ferenda*, ceea ce-l face să aibă un potențial ridicat de utilitate pentru practicienii probațiunii, fie ei magistrați, consilieri de probațiune, avocați, grefieri ori chiar persoane supravegheate.

Dar, propunerile *de lege ferenda* au fost o preocupare constantă a noastră pe întreg cuprinsul lucrării, considerând că prin avansarea acestor propuneri ne putem aduce aportul la îmbunătățirea cadrului normativ în materia executării măsurilor de probațiune.

Mai întâi am încercat să identificăm soluții pentru rezolvarea problemelor dificile în materia executării măsurilor de probațiune în cadrul normativ existent, pe care l-am analizat, coroborând la un nivel aprofundat reglementările substanțiale și execuționale, prin raportare și la actele normative internaționale în domeniu. Însă,

acolo unde nu am găsit soluțiile adecvate, nu ne-am temut să face propuneri *de lege ferenda*, pe care, pentru o mai facilă consultare, le-am sintetizat și le-am cuprins în *prima anexă* a lucrării noastre.

Demersul de analiză aprofundată a domeniului studiat s-a soldat cu nu mai puțin de 61 de propuneri *de lege ferenda*, pe care le-am putea împărți, după însemnătatea lor pentru îmbunătățirea cadrului normativ care reglementează executarea măsurilor de probațiune, în trei categorii.

O primă categorie ar fi cea a propunerilor care se referă la introducerea în legislația domeniului a unor dispoziții cu totul și cu totul noi, vizând aspecte de o importanță deosebită pentru executarea măsurilor de probațiune, precum clarificarea naturii juridice a măsurilor de probațiune, recunoașterea unei noi funcții a instanțelor de judecată ori consacrarea unor principii în activitatea de probațiune.

În limitele acestei prime categorii, pe care am putea-o denumi a *propunerilor strategice*, am realizat 19 propuneri *de lege ferenda*, între care le menționăm pe următoarele:

- consacrarea expresă, la nivel legislativ, a naturii juridice de sancțiune de drept penal a măsurilor de probațiune;
- recunoașterea legislativă expresă a funcției instanțelor de asigurare a executării sancțiunilor penale;
- instituirea unui *ordin de executare a măsurilor de probațiune*, după modelul mandatului de executare a pedepselor privative de libertate;
- consacrarea la nivel de principiu al activității de probațiune a regulii *continuității*, după modelul activității judiciare;
- alcătuirea Consiliului consultativ, organ consultativ al organelor de conducere curentă ale Direcției Naționale de Probațiune, inclusiv cu reprezentanți ai instanțelor și parchetelor.

O a doua categorie este cea a propunerilor care au ca scop să semnaleze necorelări importante între diferitele texte normative care reglementează materia executării măsurilor de probațiune ori să așeze anumite reglementări în cadrul conturat de principiile care guvernează materia, precum principiul legalității ori al nediscriminării, contribuind astfel la ridicarea nivelului calitativ al reglementării și, prin aceasta, la o mai bună funcționare a instituțiilor.

În cea de-a doua categorie, pe care o putem denumi a *propunerilor tehnice*, am încadrat 34 de propuneri *de lege ferenda*, între care menționăm:

- prevederea expresă, în cazul suspendării executării sub supraveghere (ca și în cel al liberării condiționate), a rezervei impunerii măsurii de probațiune constând în interdicția de părăsire a teritoriului României doar în ipoteza în care această interdicție nu se regăsește și în conținutul pedepselor alăturate (în concret, în conținutul pedepsei complementare, pentru că, potrivit

dispozițiilor art. 68 alin. (1) lit. b) C.pen., această categorie de pedepse alăturate se execută pe parcursul termenului de supraveghere);

- reglementarea competenței funcționale a instanței de executare (a măsurilor de probațiune) în ipoteza în care instanța care a judecat în primă instanță infracțiunea ce ar putea atrage revocarea amânării aplicării pedepsei ori a suspendării executării pedepsei sub supraveghere nu s-a pronunțat asupra revocării;
- completarea cadrului normativ pertinent cu reguli utile referitoare la sesizarea șefului ierarhic superior comun în caz de conflict de competență ori de întrerupere a cursului efectuării activității de probațiune;
- acordarea de competențe în materia executării măsurii de probațiune a interdicției de a părăsi România și către serviciile publice comunitare de evidență a persoanelor, care dețin atribuții în ceea ce privește eliberarea cărții de identitate, document suficient de călătorie în spațiul Uniunii Europene;
- consacrarea la nivel de lege, nu de hotărâre de guvern, a posibilității ca infractorul supus probațiunii, în interesul unei și mai bune resocializări, să desfășoare, în mod voluntar, și alte activități decât cele care intră în conținutul măsurilor de probațiune impuse de instanță;
- prevederea expresă a posibilității pentru consilierii de probațiune de a avea acces direct la bazele de date administrate de diverse alte instituții ale statului, pentru a intra în posesia informațiilor necesare procesului de supraveghere, după modelul accesului pe care Codul de procedură penală îl conferă organelor judiciare;
- completarea art. 89 alin. (2) și art. 97 alin. (2) C.pen. cu dispoziții care să prevadă scăderea zilelor de muncă în folosul comunității deja executate, din totalul zilelor de muncă impuse prin sentința care constată concursul de infracțiuni și păstrează soluția de amânare a aplicării pedepsei ori de suspendare a executării pedepsei sub supraveghere.

În fine, o a treia categorie de propuneri se referă la înlăturarea unor inadvertențe de mai mică însemnătate pentru materia executării măsurilor de probațiune, dar care nu sunt lipsite de orice importanță, dată fiind rigoarea care trebuie să caracterizeze domeniul execuțional penal.

Din această ultimă categorie, pe care o putem denumi a *propunerilor de rectificare* și în cadrul căreia am identificat 8 propuneri, amintim:

- indicarea expresă a Direcției generale de poliție a municipiului București printre structurile teritoriale ale poliției române competente să controleze modul de executare a măsurilor de probațiune pentru ipotezele în care domiciliul sau locuința infractorului se află pe teritoriul capitalei;

- alinierea terminologică a Regulamentului de aplicare a Legii nr. 252/2013 la Codul de procedură penală, prin înlocuirea sintagmei de „parte vătămată” cu cea de „persoană vătămată”.

Din aceleași rațiuni de utilitate practică am ales să alcătuim și o *a doua anexă*, cuprinzând o sinteză a jurisprudenței invocate pe parcursul lucrării, pentru a pune la dispoziția celor interesați un instrument util de lucru atât pentru elaborarea unor viitoare lucrări în domeniu, cât și pentru soluționarea unor probleme de practică probaționistă.

Fără a avea pretenția realizării unei lucrări exhaustive și infailibile, ne exprimăm, totuși, speranța că teza noastră poate reprezenta un instrument util pentru teoreticienii și practicienii probațiunii, care conține rezultate argumentate ale unei analize din perspectivă juridică execuțională a acestei noi categorii de sancțiuni penale, *măsurile de probațiune*.